KOMMISSIONENS BESLUT

av den 16 november 2004

om en tysk stödordning till förmån för tillverkare av sädesbrännvin (Kornbranntwein)

[delgivet med nr K(2004) 3953]

(Endast den tyska texten är giltig)

(Text av betydelse för EES)

(2006/240/EG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR FATTAT DETTA BESLUT

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 88.2 första stycket i detta,

med beaktande av Avtalet om upprättandet av Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, särskilt artikel 62.1 a i detta,

efter att i enlighet med nämnda artiklar ha gett berörda parter tillfälle att yttra sig [1], och med beaktande av dessa synpunkter, och

av följande skäl:

I. FÖRFARANDE

(1) Genom en skrivelse av den 22 november 2000 inkom sex tyska industriella produktionsanläggningar som hör till näringsidkarkategorin industriella sädesbrännvinstillverkare med ett klagomål till kommissionen med anledning av att den tyska lagen om brännvinsmonopolet (*Branntweinmonopolgesetz*) av den 2 maj 1976 ändrats med stöd av budgetsaneringslagen (*Haushaltssanierungsgesetz*, "HsanG") av den 22 december 1999 [2].

(2) De klagande ville få det fastställt att den tyska lagstiftaren genom ändringen av lagen om brännvinsmonopol [3] hade infört en stödordning som stred mot artikel 87 i EG-fördraget, eftersom sädesbrännstillverkande industriella brännerier och jordbruksbaserade brännerier som dittills utan åtskillnad haft samma rätt till stöd numera behandlas olika eftersom bara jordbruksvaruproducenterna beviljas stöd enligt den nya stödordningen. De klagande hävdar att den nya stödordningen ger sädesbrännvinstillverkande jordbruksbaserade brännerier en obestridlig fördel, som enligt deras bedömning utgör stöd som är oförenligt med gemenskapens konkurrensregler.

(3) Kommissionen begärde till att börja med den 3 januari 2001 att Tyskland skulle ge närmare upplysningar om de ifrågasatta ändringarna. Tyskland besvarade kommissionens begäran genom en skrivelse av den 14 februari och hänvisade till att stödåtgärderna i fråga anmälts till kommissionen redan 1976 och att den nya lagen endast förbättrade det befintliga systemet. Den 16 mars 2001 riktade kommissionen ytterligare ett antal frågor till Tyskland. Tyskland begärde en förlängning av svarsfristen, vilket kommissionen beviljade genom en skrivelse av den 9 april 2001.

(4) Den 24 april 2001 sände Tyskland sitt svar till kommissionen, som översände sina första slutsatser och anmärkningar den 19 november. Genom en skrivelse av den 19 december 2001 bekräftade Tyskland sina synpunkter av den 14 februari 2001 och försäkrade på nytt att stödet i fråga är förenligt med gemenskapens bestämmelser.

(5) Genom en skrivelse av den 22 februari 2002 uppmanade kommissionen enligt artikel 17.2 i rådets förordning (EG) nr 659/1999 av den 22 mars 1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel 93 i EG-fördraget [4] Tyskland att lägga fram synpunkter och relevanta förslag om hur lagstiftningen om stöd till sädesbrännsvinstillverkare skall kunna göras förenlig med artikel 87.1 i EG-fördraget. Den 19 mars underrättade Tyskland skriftligen kommissionen om att det inte ansåg sådana åtgärder nödvändiga, eftersom Tyskland inte kunde instämma i kommissionens slutsatser. Detta gällde särskilt slutsatsen att sädesbrännvin inte är en jordbruksprodukt utan en industriprodukt.

(6) Genom ett beslut av den 19 juni 2002 föreslog kommissionen ett antal relevanta åtgärder för Tyskland med tanke på en omarbetning av den tyska lagen om stöd till sädesbrännstillverkare. Genom skrivelser av den 19 och den 23 juli 2002 underrättade Tyskland kommissionen om att man avvisar kommissionens förslag och därför inte är beredd att vidta de relevanta åtgärderna inom de fastställda tidsfristerna.

---

[1] EUT C 269, 8.11.2003, s. 2.

[2] *Bundesgesetzblatt* (Tysklands författningssamling), årgång 1999, del I nr 58, utgiven i Bonn den 28 december 1999. Med stöd av budgetsaneringslagen genomfördes en allmän reform av det tyska brännvinsmonopolet. Lagen trädde i kraft den 1 oktober 2000.

[3] Lagen om brännvinsmonopolet (*Branntweinmonopolgesetz*) av den 2 maj 1976.

[4] EGT L 83, 27.3.1999, s. 1, ändrad genom anslutningsakten 2003.

(7) Kommissionen beslutade därför den 16 oktober 2002 att inleda ett formellt granskningsförfarande enligt artikel 19 i förordning (EG) nr 659/1999 avseende stödåtgärderna i fråga. Beslutet offentliggjordes i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* den 11 september 2002 ([5]), och alla berörda parter uppmanades att yttra sig om åtgärderna i fråga.

(8) Tyskland yttrade sig den 12 november 2002 om inledandet av förfarandet.

(9) Kommissionen fick in sammanlagt 54 synpunkter från berörda parter, bland annat ett yttrande med cirka 2 000 underskrifter. Synpunkterna, jämte en begäran om yttrande, översändes till Tyskland den 7 februari 2003. Den 26 februari 2003 begärde Tyskland en förlängning av svarsfristen, vilket kommissionen beviljade den 27 februari. Tysklands svar inkom slutligen till kommissionen genom en skrivelse av den 19 mars 2003.

(10) Den 5 juni 2003 ägde ett möte rum på Tysklands begäran. Inför mötet skickade Tyskland en förberedande skrivelse till kommissionen den 4 juni 2003. Den 2 juli 2003 skickade Tyskland ytterligare en skrivelse till kommissionen.

(11) De klagande yttrade sig skriftligen gentemot kommissionen den 13 augusti 2003 inför ett möte som ägde rum den 29 augusti 2003 på deras begäran.

(12) Den 5 mars 2004 översände kommissionen till Tyskland de klagande parternas skrivelse av den 13 augusti 2003. Tyskland svarade genom en skrivelse av den 5 april 2004.

II. **BESKRIVNING AV STÖDORDNINGEN**

A. **Det tyska brännvinsmonopolet och dess utveckling**

(13) Det tyska brännvinsmonopolet infördes genom lagen av den 8 april 1922 ([6]) och ändrades genom lagen av den 2 maj 1976 ([7]) till följd av EG-domstolens rättspraxis, bl.a. domen av den 17 februari 1976 i mål 45/75 (Rewe-Zentrale) ([8]). Den dåvarande prisstödspolitiken, som var ett resultat av de territoriella skyddsåtgärderna och som stred mot artikel 31 (f.d. artikel 37) i EG-fördraget, ersattes genom den nya lagen av den 2 maj 1976 om brännvinsmonopolet med en prisutjämningsmekanism.

(14) Den 9 april 1976 anmälde Tyskland den omarbetade lagen om brännvinsmonopolet ([9]) till kommissionen enligt artikel 93.3 (numera artikel 88.3) i EG-fördraget tillsammans med artikel 4 i rådets förordning nr 26 av den 4 april 1962 om tillämpning av vissa konkurrensregler på produktion av och handel med jordbruksvaror ([10]). Artikel 4 i nämnda förordning har följande lydelse: *"Bestämmelserna i fördragets artiklar 93.1 och 93.3, första meningen, skall vara tillämpliga på stöd till produktion av och handel med sådana produkter som är upptagna i bilaga II till fördraget"* [numera och i det följande bilaga I till EG-fördraget; kommissionens understrykning] ([11]). Enligt fördraget har medlemsstaterna en anmälningsskyldighet, även om kommissionens godkännande inte krävs.

(15) I sin anmälan påpekade Tyskland för kommissionen att landet även i fortsättningen avser att fullgöra sin lagstadgade skyldighet att köpa upp inhemska brännvinstillverkares produktion till ett pris som täcker produktionskostnaderna.

(16) I den anmälan som gjordes 1976 gjordes ingen åtskillnad mellan produkter på grund av deras art, dvs. neutral alkohol och aromatiserad alkohol, såsom sädesbrännvin. Kommissionen yttrade sig inte om ordalydelsen i anmälan vid den tidpunkten.

(17) Efter 1976 års lagändring köpte och marknadsförde monopolet alkohol via den federala myndigheten för förvaltning av brännvinsmonopolet (*Bundesmonopolverwaltung für Branntwein*, nedan kallad "BfB"), som lyder under finansministeriet. BfB köper alkoholen till ett lagstadgat pris, rektifierar den ([12]) och säljer den vidare till marknadspris. Detta gäller inte sädesbrännvin.

([5]) EGT C 308, 11.9.2002, s. 6.
([6]) *Reichsgesetzblatt I*, s. 335 och 405.
([7]) Lag om ändring av lagen om brännvinsmonopolet, *Bundesgesetzblatt* I N 50 av den 7 maj 1976, s. 1145.
([8]) Rec. 1976, s. 181, punkt 27. I denna dom konstaterade EG-domstolen särskilt att det är fråga om en överträdelse av artikel 37 (numera artikel 31) i EG-fördraget, om "pålagan på den importerade varan avviker från pålagan på den liknande inhemska vara som direkt eller indirekt omfattas av monopolet".
([9]) Anmälan gällde alla produkter som omfattas av brännvinsmonopolet, även sädesbrännvin.
([10]) EGT 30, 20.4.1962, s. 62/993, ändrad genom förordning nr 49 (EGT 53, 1.7.1962, s. 62/1571).
([11]) Bilaga II i fördraget blev bilaga I när Amsterdamfördraget trädde i kraft. Innehållet förblev dock oförändrat.
([12]) Rektifiering: bearbetning av alkoholen genom destillering, filtrering eller något annat förfarande.

(18) I fråga om sädesbrännvin gavs *Deutsche Kornbranntwein-Vermarktung GmbH* (DKV) ([13]), som grundades den 14 juni 1930, ett motsvarande uppdrag som BfB genom lagen av den 2 maj 1976, men bara för inköp och marknadsföring av sädesbrännvin. Genom 1976 års lag fick DKV ensamrätt att köpa största delen av den inhemska produktionen av sädesbrännvin till lagstadgade priser, som täcker produktionskostnaderna oavsett om det är fråga om en industriell tillverkare eller en jordbruksvaruproducent ([14]). Dessutom fick DKV ensamrätt att sälja sädesbrännvin till marknadspriser, också efter en eventuell förädling eller rektifiering. Fram till år 2000 såldes över 80 % av det sädesbrännvin som producerades i Tyskland av DKV, medan resterande 20 % såldes av tillverkarna själva ([15]).

(19) För fullgörandet av det lagstadgade uppdrag som DKV ålagts i § 82 i lagen om brännvinsmonopolet får DKV en ersättning som i avsaknad av marknadspriser beräknas utifrån principerna för fastställande av självkostnadspriset vid offentlig upphandling.

(20) De tyska sädesbrännvinstillverkare som gör anspråk på stöd är skyldiga att till DKV leverera en andel av sin produktion som motsvarar de tillverkningskvoter som fastställs årligen av de statliga myndigheterna. De kan också producera mer alkohol, men för den överskridande delen ges det ingen prisgaranti. De jordbruksbaserade brännerierna har (av uppenbara skäl i motsats till de industriella brännerierna) en lagstadgad skyldighet att förädla de råvaror (spannmål) man själv producerat och att använda de biprodukter som uppkommer vid destilleringen i sin egen jordbruksverksamhet, till exempel så att destillationsåterstoden används som boskapsfoder och dyngan som gödsel.

(21) Vissa brännerier och producenter utnyttjar och saluför emellertid hela eller en del av sin produktion utan att anlita DKV. I det fallet får de inom ramen för sin produktionskvot av DKV en ersättning som motsvarar de kostnader för rektifiering, lagring och saluföring som DKV sparat in. Dessa producenter är därmed finansiellt likställda med de producenter som säljer sin produktion till DKV.

([13]) DKV, som grundades 1930 genom en förordning utfärdad av *Reichsmonopolamt* (numera *Bundesmonopolbehörde*) och som i dag är ett privat bolag (GmbH) som lyder under finansministeriet, har ensamrätt till marknadsföring av sädesbrännvin.

([14]) Till dess att lagen av den 28 december 1999 träder i kraft.

([15]) Enligt uppgifter från DKV producerades 24 % av sädesbrännvinet på den fria marknaden under verksamhetsåret 2000/2001, dvs. ett år efter det att budgetsaneringslagen trätt i kraft, medan motsvarande siffra för verksamhetsåret 2001/2002 var 40,6 %.

(22) Genom budgetsaneringslagen gjordes ändringar i monopolet i syfte att minska stödet. För det första minskades kretsen av stödmottagare, och förfarandet för beviljande av stöd ändrades delvis. Sedan budgetsaneringslagen trädde i kraft har bara de jordbruksbaserade brännerierna dragit full nytta av den gamla stödordningen, eftersom det föreskrivs i § 40 femte stycket i den ändrade lagen om brännvinsmonopol att tillverkningskvoterna för de industriella brännerierna för produktionsåren 2000/2001 till 2005/2006 är bara 50 % av de normala kvoterna ([16]). Efter den lagstadgade övergångsperioden, som sträcker sig till 2005/2006, är emellertid endast de jordbruksbaserade brännerierna stödberättigade.

(23) De industriella brännerierna, som enligt 58 § i den genom budgetsaneringslagen ändrade lagen om brännvinsmonopol inte efter räkenskapsåret 2006/2007, dvs. från och med den 30 september 2006, överhuvudtaget har någon rätt att delta i monopolet längre, har dock sedan 2001 kunnat lämna monopolet frivilligt. För att kompensera de industriella brännerierna för de oundvikliga förlusterna har lagstiftaren föreskrivit att en utjämningsersättning skall utbetalas till de producenter som lämnar monopolet i förtid. På grund av detta har en stor del av de industriella brännerierna valt att lämna monopolet i förtid.

(24) För att likabehandling skall uppnås tillåter lagen att också jordbruksbaserade brännerier kan lämna monopolet på begäran. De får då samma ersättningar som de industriella brännerierna.

(25) DKV skall till och med den 30 september sköta det uppdrag det anförtroddes den 2 maj 1976, varefter uppdraget kan överföras på BfB.

B. **Beskrivning av stödet**

Ersättning för produktionskostnaderna

(26) När monopolet på brännvinsimport avskaffades under den senare hälften av 1970-talet och marknaden öppnades, ledde det omedelbart till att brännvinsimporten till Tyskland ökade betydligt och samtidigt till att försäljningspriset på brännvin sjönk betydligt, men denna prissänkning gjorde sig inte märkbar också hos producenterna.

(27) Monopolet anpassade sig (via DKV och BfB) till de nya marknadsvillkoren och sänkte sina egna försäljningspriser till en konkurrenskraftig nivå. Sålunda sjönk försäljningspriset på alkohol från **333 tyska mark** per hektoliter 1976 till **115 tyska mark** 1999/2000.

([16]) Ett räkenskapsår börjar den 1 oktober och slutar den 30 september följande år.

(28) Under 1999/2000 uppgick det pris som DKV enligt lag var skyldigt att betala sädesbrännvinsbrännerierna till **263 tyska mark** per hektoliter alkohol (jämfört med **296 tyska mark** per hektoliter som BfG betalade till producenter av annat brännvin). Detta inköpspris beräknas så att det täcker produktionskostnaderna. Referenskostnaderna utgörs av de genomsnittliga kostnaderna för en samvetsgrann tillverkare för framställning av en hektoliter alkohol. Under samma period sålde DKV sädesbrännvin till priset **157 tyska mark** per hektoliter alkohol (jämfört med **93 tyska mark** per hektoliter för neutral alkohol).

(29) Kompensationssystemet har således bevisligen till syfte att mildra de konsekvenser av ett underskott som drabbar monopolet för brännvinsförsäljning och därmed också DKV. Enligt uppgifter från Tyskland belöpte sig de tillskott som från den 1 oktober 1999 till den 30 september 2000 utbetalades till tillverkarna av sädesbrännvin till 36,6 miljoner tyska mark (18,7 miljoner euro).

(30) Skillnaden mellan det inköpspris som betalas till producenterna och försäljningspriset på marknaden (marknadspriset) utgör helt klart ett stöd. Tyskland bestrider inte detta.

Kompensationsbelopp som utbetalas till brännerier som lämnar monopolet i förtid

(31) Det system som föreskrivs i 58a § i lagen om brännvinsmonopol skall göra det lättare för tillverkare av sädesbrännvin att lämna monopolet. Såsom redan konstaterats i punkt 22 ovan utbetalas fram till september 2006 gradvis minskande kompensationsbelopp till brännerier som är beredda att frivilligt lämna monopolet i förtid. Kompensationsbeloppen, som är en ersättning för att brännerierna lämnar monopolet frivilligt i förtid och för det driftsstöd som kompenserar produktionskostnaderna, betalas ut under de fyra första månaderna av ett räkenskapsår. Tack vare kompensationsbeloppen ges de tillverkare som så önskar möjlighet att fortfarande bedriva verksamhet på den så kallade ”fria” marknaden för sädesbrännvin trots att de lämnat monopolet ([17]). Det är således fråga om en omläggning av befintligt stöd, som producenterna kan använda enligt eget gottfinnande.

(32) Det bör erinras om att nästan alla industriella brännerier och också några jordbruksbaserade brännerier har valt detta alternativ.

Finansiering av stödet

(33) Underskottet till följd av skillnaden mellan inköpspriset och försäljningen av produkten till marknadspris i Tyskland täcks med medel ur den tyska statsbudgeten. I gengäld höjdes därför alkoholskatten. Det är fråga om en konsumtionsskatt, som uppbärs både på inhemsk och på importerad alkohol.

Marknaden i siffror

(34) I slutet av räkenskapsåret 1999/2000 (innan lagen trädde i kraft) fanns det 68 industriella brännerier och 409 jordbruksbaserade brännerier, som producerade sammanlagt 253 000 hektoliter sädesbrännvin. Den 1 oktober 2001 fanns det till följd av reformen endast 11 industriella brännerier kvar på marknaden med en sammanlagd produktion på 5 000 hektoliter. Antalet jordbruksbaserade brännerier minskade till 340 med en sammanlagd produktion på 142 000 hektoliter.

(35) De 57 industriella brännerier som lämnat monopolet i förtid beviljats kompensationsbelopp på sammanlagt 5,9 miljoner euro i slutet av räkenskapsåret 2001/2002, medan de sex jordbruksbaserade brännerierna beviljats 0,6 miljoner euro. De 47 brännerier som själva saluförde sin produktion (totalt 5 400 hektoliter sädesbrännvin) beviljades stöd på 315 000 euro. Slutligen fick DKV ett tillskott på 6,6 miljoner euro under räkenskapsåret 2001/2002.

C. **Synpunkter från tredje part**

(36) Efter offentliggörandet av beslutet om att inleda förfarandet inkom 54 yttranden till kommissionen från tredje parter, däribland fysiska personer, företag, föreningar och branschorganisationer. I det övervägande flertalet (47) yttranden tillbakavisas de åtgärder som kommissionen har föreslagit och som är utgångspunkt för detta förfarande. Tre yttranden var delvis positiva och fyra alltigenom positiva.

(37) De fyra positiva yttrandena kom från företrädare för spritindustrin. De anser till och med att kommissionen ännu inte gått tillräckligt långt i sitt beslut om att inleda förfarandet och att det tyska brännvinsmonopolet måste genomgå en grundläggande reform.

([17]) Den ”fria” marknaden för sädesbrännvin utgjorde under räkenskapsåret 2001/2002 40,8 % av marknaden.

Jordbruksvaruproducenterna

(38) Samtliga 35 jordbruksbaserade brännerier förhåller sig negativt till kommissionens ståndpunkt. I de flesta fall rör det sig om små familjeföretag inom jordbrukssektorn. Generellt bestrider man kommissionens uppfattning att sädesbrännvin är en industriprodukt. Enligt deras åsikt är det entydigt fråga om en jordbruksprodukt. Begreppet ”sädesbrännvin”, som kommissionen använder, kritiseras också. En mer träffande benämning på den produkt som levereras till DKV vore ”råalkohol” (”Rohalkohol”) eller ”råalkohol tillverkad av spannmål” (”Kornrohalkohol”). Enligt jordbruksföretagen är den alkohol som levereras till DKV ingen drickfärdig produkt, utan den måste vidarebearbetas eller rektifieras. Det argumenteras delvis att situationen för jordbruksvaruproducenterna inte är jämförbar med situationen för industriella tillverkare, eftersom de inte omfattas av samma krav. I yttrandena redogörs det i detta sammanhang utförligt för de olika stegen i processen vid tillverkning av sädesbrännvin. Processen bygger på ett ekonomiskt kretsloppssystem (spannmålsodling, bränning, användning av destillationsåterstoden som boskapsfoder, användning av dyngan som gödsel vid spannmålsodling) som kräver ett strikt ekologiskt tillvägagångssätt. De jordbruksbaserade brännerierna anser därför att man i deras fall fortsatt borde tillämpa bestämmelserna om jordbruksprodukter i EG-fördraget. De anser att de oundvikligen skulle missgynnas i förhållande till sådana jordbruksföretag som levererar sin alkohol till BfB, om de omfattades av de strängare konkurrensreglerna i EG-fördraget. Enligt jordbruksföretagen leder monopolets upphörande från och med den 1 januari 2004 till total ruin för dem, eftersom många av dem har gjort investeringar som de då inte längre skulle kunna göra lönsamma. Dessutom är bränneriet i vissa fall kärnan i jordbruksföretagets verksamhet, och därför äventyras hela verksamheten om bränneriet bortfaller. En branschorganisation som företräder de jordbruksbaserade brännerierna som själva saluför sin produktion klassificerar också sädesbrännvinet som en jordbruksprodukt och anser att kommissionen inte bör ifrågasätta detta synsätt. I ett stort antal yttranden anses slutligen att stödåtgärderna inte kan snedvrida konkurrensen och påverka handel mellan medlemsstater, eftersom sädesbrännvinet Kornbranntwein är en alkoholdryck som endast kan framställas på tyskt språkområde.

Den klagande och de industriella brännerierna

(39) Sammanslutningen av industriella tillverkare av sädesbrännvin kritiserar inledandet av förfarandet, eftersom det föreslås i samband med detta att alla stöd skall avskaffas, oberoende av stödets art och oavsett om det beviljas jordbruksbaserade brännerier eller industriella brännerier. Den klagande har visserligen orsakat förfarandet, men beklagar att kommissionen ifrågasätter de kompensationsbelopp som utbetalas till industriella brännerier och som har till syfte att uppmuntra dessa att lämna monopolet i förtid. Enligt den klagande utgjorde ersättningarna inget statligt stöd i den mening som avses i artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget. Det är snarare fråga om en kompensation för de produktionskvoter som de till skillnad från de jordbruksbaserade brännerierna tvingats avstå från. Redan av skäl som sammanhänger med principen om berättigade förväntningar är den kompensation som föreskrivs i budgetsaneringslagen dessutom absolut nödvändig för att ge de berörda brännerierna möjlighet att ställa om sin verksamhet på ekonomiskt godtagbara villkor, i synnerhet eftersom ersättningarna är långt ifrån så stora som de förluster som den nya lagen orsakar. Dessutom påverkar utbetalningen av ersättningarna inte handeln mellan medlemsstater eftersom konkurrensen inte snedvrids. Detta påstående har sin grund i att alla medlemmar i branschorganisationen skulle ha upphört med sin produktion av sädesbrännvin eftersom det vore omöjligt att hävda sig på en subventionerad marknad utan att själv få stöd. Däremot vidhåller den klagande sin ståndpunkt att stödet till de jordbruksbaserade brännerierna innebär att producenterna behandlas olika och därför är olagligt. Tre industriella brännerier har direkt uppgett att de kräver att budgetsaneringslagens bestämmelser om utbetalning av kompensationsbelopp till tillverkare som lämnar monopolet i förtid bibehålls.

Övriga yttranden

(40) I de övriga yttrandena, bland annat från en sakkunnig som uppger sig ha deltagit i utarbetandet av rådets förordning (EEG) nr 1576/89 av den 29 maj 1989 om allmänna bestämmelser för definition, beskrivning, och presentation av spritdrycker ([18]) och från en konsumentorganisation som samlat in 2 000 underskrifter, avvisas den ståndpunkt kommissionen företräder i samband med inledandet av förfarandet. I dessa övriga yttranden anförs mestadels samma argument som de som lades fram av de jordbruksbaserade sädesbrännvinsbrännerierna, och hänvisas särskilt till att sädesbrännvin är en produkt som också i fortsättningen måste klassificeras som jordbruksprodukt och att kommissionen inte bör ifrågasätta de traditionella metoderna för att framställa denna produkt. DKV hävdar att om kommissionen i sitt slutliga beslut håller fast vid de lämpliga åtgärder den föreslagit, måste den iaktta proportionalitetsprincipen när den fastställer tidsfristen för genomförande av beslutet och förlänga övergångsfristen utöver den 1 januari 2004 för att ge de berörda företagen möjlighet att lägga om sin verksamhet.

D. **Tysklands synpunkter**

(41) Tyskland bestrider inte att systemet med att DKV betalar ersättning för produktionskostnaderna har karaktären av driftsstöd. Tyskland anser emellertid att sädesbrännvin också i fortsättningen bör omfattas av EG-fördragets bestämmelser om jordbruksprodukter och inte av kommissionen bör behandlas som en industriell produkt. Tyskland delar inte alls kommissionens uppfattning om att

([18]) EGT L 60, 12.6.1989, s. 1. Förordningen senast ändrad genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1882/2003 (EUT L 284, 31.10.2003, s. 1). 1).

spannmålsdestillat som framställts inom ramen för monopolet inte är en jordbruksprodukt som omfattas av det övergripande begreppet etylalkohol, utan en spritdryck och därmed en industriell produkt. De motiverar sin ståndpunkt med att lydelsen i bilaga I till EG-fördraget är entydig och att innehållet i en fördragstext inte kan ifrågasättas genom en föreskrift i sekundärrätten, såsom förordning (EEG) nr 1576/89.

(42) Till stöd för sin argumentation anför Tyskland att EG-domstolen i flera av sina domar (t.ex. i sin dom av den 13 mars 1979 i mål 91/78, Hansen GmbH & Co/Hauptzollamt Flensburg ([19]) och av den 15 januari 1985 i mål 253/83, Sektkellerei C.A Kupferberg & Cie KG a.A/Hauptzollamt Mainz) ([20]) bekräftat att alkoholskatten inte har en diskriminerande karaktär och därmed erkänt dess förenlighet med bestämmelserna i artiklarna 37 och 95 (numera artiklarna 31 och 90) ([21]) och därmed också indirekt dess förenlighet med artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget.

(43) Efter att ha konstaterat att produktionskvoterna i motsats till den klagandes påstående inte kan betraktas som tillgångar, anför Tyskland i fråga om ersättningarna till brännerier som beslutat sig för att lämna monopolet i förtid att det är fråga om nödvändiga incitament på grund av brännerierna långvariga bindning till brännvinsmonopolet. Tyskland påstår vidare att också de jordbruksbaserade brännerierna i enlighet med likabehandlingsprincipen har möjlighet att lämna monopolet på samma villkor som de industriella brännerierna.

(44) Tyskland påpekar att om kommissionen håller fast vid sin bedömning, är en flerårig övergångsperiod ett ovillkorligt krav oavsett om det är fråga om driftsstödet till de brännerier som stannar kvar i monopolet eller de ersättningar som utbetalas till de brännerier som lämnar monopolet i förtid, eftersom sädesbrännvinstillverkarna traditionellt varit anslutna till brännvinsmonopolet och därmed har rätt till skydd för sina berättigade förväntningar. Brännerierna behöver denna period, oavsett om de är industriella brännerier eller en del av ett jordbruksföretag, för att anpassa sin produktionsstruktur till den fria marknaden eller lägga om driften till annan produktionsverksamhet. Tyskland har därför föreslagit en övergångsperiod som sträcker sig till den 30 september 2006. Tyskland har för kommissionen lagt fram konkreta skäl till varför den övergångsperiod med slutdatumet 1 januari 2004 som kommissionen ursprungligen fastställde för vidtagande av lämpliga åtgärder borde förlängas åtminstone till räkenskapsåret 2005/2006. Varje annat beslut skulle leda till att många industriella och jordbruksbaserade brännerier stängs och medföra att ett stort antal arbetsplatser går förlorade.

(45) Tyskland bestrider den klagandes påstående om att budgetsaneringslagen av den 22 december 1999 lett till en diskriminering av de industriella sädesbrännvinstillverkarna, eftersom lagen enligt Tyskland endast hade till syfte att ändra monopolet genom en mycket liten minskning av antalet stödmottagare och genom att införa en övergångsperiod på sex år och en motsvarande ersättning, som betalas ut såväl till industriella som jordbruksbaserade brännerier.

III. **RÄTTSLIG BEDÖMNING**

A. **Tillämpning av konkurrensreglerna:**

Sädesbrännvin omfattas inte av bilaga I till EG-fördraget

(46) Ovan förklaras att bearbetningen av sädesbrännvin organisatoriskt avskildes från övriga alkoholprodukter som omfattas av monopolet (se punkt 16–24). År 1930 grundades särskilt för denna produkt inom ramen för brännvinsmonopolet en inrättning med ställning som juridisk person, DKV. Genom lagen av den 2 maj 1976 bekräftade Tyskland särbehandlingen av sädesbrännvin genom att bibehålla två parallella marknadsorganisationer, BfB och DKV.

(47) Största delen av de basalkoholprodukter (destillat) som levereras till BfB är uppenbart avsedda för framställning av neutral alkohol som inte är färdig att användas, medan det destillat som levereras till DKV (och som Tyskland kallar ”Kornfeindestillat”) utmärker sig på grund av sina aromatiska egenskaper och därför lämpar sig för mänsklig konsumtion.

(48) Denna skillnad kan huvudsakligen förklaras med det tillstånd i vilket brännerierna levererar basprodukten till de båda säljorganisationerna, och med kvaliteten på den sålda produkten efter bearbetning och/eller rektifiering hos de båda säljorganisationerna.

(49) BfB köper främst in råalkohol (bl.a. baserad på frukt, potatis, melass eller spannmål) och säljer den i allmänhet efter rektifiering och/eller förädling som neutral alkohol.

(50) DKV köper däremot ett destillat (”Kornfeindestillat”), som betraktas som spritdryck i den mening som avses i förordning (EEG) nr 1576/89. DKV:s rektifiering av destillatet består framför allt av en standardisering av alkoholhalten i färdigprodukten (32 % i den produkt som betecknas som ”Korn” och 37,5 % i den produkt som betecknas som ”Kornbrand”.

([19]) Rec. 1979, s. 935.
([20]) Rec. 1985, s. 157.
([21]) Artikel 90 (tidigare artikel 95) har följande lydelse: ”Ingen medlemsstat skall, direkt eller indirekt, på varor från andra medlemsstater lägga interna skatter eller avgifter, av vilket slag de än är, som är högre än de skatter eller avgifter som direkt eller indirekt läggs på liknande inhemska varor. Vidare skall ingen medlemsstat på varor från andra medlemsstater lägga sådana interna skatter eller avgifter som är av sådan art att de indirekt skyddar andra varor.”

(51) I bilaga I till EG-fördraget, i dess lydelse enligt rådets förordning nr 7a av den 18 december 1959 om tillägg av vissa produkter till förteckningen i bilaga II till Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen ([22]), är det fråga om "Etylalkohol, denaturerad eller ej, oavsett styrka, framställd av jordbruksprodukter som finns uppräknade i bilaga I till fördraget, utom likörer och andra sprithaltiga drycker och sammansatta alkoholhaltiga beredningar (s.k. "koncentrerade extrakt") för framställning av drycker." Denna text kan tolkas med hjälp av de f.d. numren 22.08 och 22.09 (numera 22.07 och 22.08) i tullnomenklaturen, där sprit, brännvin, likör och andra alkoholdrycker definieras.

(52) I de förklarande anmärkningarna till Harmoniserade systemet definieras Branntwein, som alltså inte omfattas av bilaga I, på följande sätt: *"sprit som är framställd utan tillsats av smakämnen genom destillation av druvvin, äppelvin eller andra jästa drycker eller av förjäst spannmål eller andra vegetabiliska produkter. Dessa drycker innehåller i större eller mindre mängd de bibeståndsdelar (estrar, aldehyder, syror, högre alkoholer etc.) som ger de olika spritsorterna deras speciella smak och arom;"*

(53) Denna tullposition omfattar även *"odenaturerad etylalkohol med en alkoholhalt av mindre än 80 volymprocent* [...] " I de förklarande anmärkningarna heter det om denna produkt: "*... skiljer sig från produkter nämnda i A* [t. ex. brännvin] *genom att den saknar bibeståndsdelar som ger smak eller arom* […] *oavsett om den är avsedd för förtäring eller för tekniskt bruk."*

(54) Sädesbrännvin är således ett brännvin som kännetecknas av att det innehåller ett aromatiskt ämne och som därför inte kan betraktas som etylalkohol. För denna synpunkt talar för övrigt också punkt C.4 i de förklarande anmärkningarna till f.d. nummer 22.09 (numera 22.08, punkt C.2). Där betonas det att detta nummer, förutom etylalkohol, också omfattar *"whisky och annan sprit som har erhållits genom destillation av jäst mäsk av spannmål (korn, havre, råg, vete, majs etc.);"*

(55) I sina svar till kommissionen förväxlar Tyskland två begrepp: destillerad alkohol framställd av spannmål ("Kornalkohol"), som på de villkor som nämns ovan (i skäl 53) kan betraktas som etylalkohol, och spritdrycken "Kornbranntwein". Att döma av lydelsen i lagen om brännvinsmonopol, i dess lydelse enligt budgetsaneringslagen av den 22 december 1999, har den tyska lagstiftaren i själva verket behandlat "Kornalkohol" och "Kornbranntwein" olika just precis därför att det är fråga om två olikartade produkter.

([22]) EGT 7, 30.1.1961, s. 61/71.

(56) Kommissionen vidhåller följaktligen sin uppfattning att det handlar om två olika produkter. Den förstnämnda används vid framställning av neutral alkohol, medan det sistnämnda, som detta förfarande handlar om, innehåller beståndsdelar som ger smak och arom.

(57) I artikel 1.1 i förordning (EEG) nr 1576/89 anges att förordningen fastställer allmänna bestämmelser för definition, beteckning och presentation av spritdrycker.

(58) I artikel 1.4 i förordningen anges de olika kategorierna av spritdrycker. I punkt c definieras "sädessprit" på följande sätt:

"1. *En spritdryck som framställts genom destillation av jäst mäsk från spannmål och som har organoleptiska egenskaper, som härrör från de råvaror som använts.*

Beteckningen 'sädessprit' får ersättas av Korn eller Kornbrand för de drycker som tillverkas i Tyskland och i områden inom gemenskapen, där tyska är ett av de officiella språken, under förutsättning att de traditionellt framställs inom dessa områden och att sädesspriten framställs där utan tillsatser,

— *antingen uteslutande genom destillation av en förjäst mäsk av hela korn av vete, korn, havre, råg eller bovete med alla delar som ingår i kornen,*

— *eller genom omdestillation av ett destillat som erhållits i enlighet med första stycket.*

2. *För att ett sädesdestillat ska få betecknas som 'sädesbrandy' måste det ha erhållits genom destillation till mindre än 95 volymprocent av en jäst mäsk från spannmål, som uppvisar organoleptiska egenskaper, som härrör från de råvaror som använts*".

(59) I detta ärende levererar sädesbrännvinstillverkarna till DKV en produkt (Kornfeindestillat) som framställts med den metod som beskrivs i förordning (EEG) nr 1576/89, och som DKV rektifierar och/eller förädlar för försäljning.

(60) Tyskland anser att kommissionen inte bör stödja sig på ovan nämnda bestämmelser, eftersom de endast uppställer regler för försäljning av spritdrycker för att skydda konsumenterna. Kommissionen bestrider inte att detta är syftet med förordningen, men utesluter dock inte på något sätt att texten också kan användas för syftet att beskriva och definiera sädesbrännvin som en spritdryck, som direkt omfattas av konkurrensreglerna. Kommissionen menar därför, dock utan att den vill fatta en slutlig ståndpunkt, att ovannämnda bestämmelser i sekundärrätten stöder dess synsätt när det gäller att klassificera produkten i fråga.

(61) Tyskland påpekar i ett av sina meddelanden till kommissionen att bilaga I till EG-fördraget har olika lydelse i olika språkversioner. Till exempel fattas ordet "Branntwein" i den engelska och den nederländska språkversionen, där det bara talas om "likörer" och "spritdrycker". Kommissionen påpekar angående detta att den tyska språkversionen och andra språkversioner är entydiga och att "brännvin" utan tvivel nämns i dem. De språkversioner, som den engelska och den nederländska språkversionen, i vilka sädesbrännvin inte uttryckligen undantas, skall tolkas och tillämpas mot bakgrund av övriga språkversioner och kan bara förstås så att brännvin hör till de övriga sprithaltiga dryckerna, som också faller utanför tillämpningsområdet för bilaga I.

(62) Som ett led i förvaltningen och vidareutvecklingen av den gemensamma marknaden för jordbruksprodukter utfärdade rådet den 8 april 2003 förordning (EG) nr 670/2003 om inrättande av särskilda åtgärder för marknaden för etanol som framställts av jordbruksprodukter ([23]). Genom denna förordning skall för första gången skapas en gemensam marknadsorganisation för alkohol som framställts av jordbruksprodukter.

(63) I sitt beslut om att inleda förfarandet åberopade kommissionen till stöd för sin argumentation ett antal punkter i denna förordning, som då befann sig på konsultationsstadiet. Det kunde vara intressant att titta på förarbetet till denna rättsakt och dess slutliga lydelse, för de stöder i förekommande fall kommissionens bedömning att sädesbrännvin är en industriell produkt. I ett första utkast uteslöts således uttryckligen spritdrycker i den mening som avses i artikel 1 i förordning (EEG) nr 1576/89 från tillämpningsområdet för förordningen. I förordningens slutliga lydelse definieras de berörda jordbruksprodukterna med hänvisning till bilaga I till EG-fördraget. I de positioner i tulltariffen som nämns i artikel 1, för vilka förordningen gäller, nämns inte brännvin i form av sädesbrännvin, utan endast odenaturerad och denaturerad etylalkohol samt denaturerat brännvin.

(64) Kommissionen drar därför slutsatsen att sädesbrännvin är en spritdryck som faller utanför tillämpningsområdet för bilaga I till EG-fördraget och att det därför omfattas av EG:s konkurrensregler.

B. **Åtgärderna skall betraktas som befintligt stöd enligt artikel 87.1 i EG-fördraget**

(65) Kommissionen har visat att sädesbrännvin är en industriell produkt som omfattas av artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget.

(66) I artikel 87.1 i fördraget fastställs följande: "*Om inte annat föreskrivs i detta fördrag, är stöd som ges av en medlemsstat eller med hjälp av statliga medel, av vilket slag det än är, som snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion, oförenligt med den gemensamma marknaden i den utsträckning det påverkar handeln mellan medlemsstaterna.*"

Täckning av produktionskostnaderna

(67) Åtgärderna i fråga ger tillverkarna av sädesbrännvin en fördel, eftersom de garanterar att produktionskostnaderna täcks för dessa tillverkare inom ramen för de produktionskvoter de tilldelats oavsett till vilket pris produkten slutligen kommer ut på den tyska marknaden. Det erinras om att DKV under perioden 1999/2000 köpte sädesbrännvin till ett pris på 263 tyska mark per hektoliter, och sålde det därefter till priset 157 tyska mark per hektoliter, vilket innebär att stödet under perioden i fråga uppgick till **36,6 miljoner** tyska mark (18,7 miljoner euro). De tyska tillverkarna av sädesbrännvin kan således sälja sin produktion på mycket förmånligare villkor än i ett läge där de skulle vara tvingade att sälja den på normala marknadsvillkor, det vill säga utan det betydande stöd som monopolet erbjuder.

(68) I de fall då DKV inte självt deltar i framställningen av sädesbrännvin, får de berörda tillverkarna i proportion till sina produktionskvoter en ersättning som motsvarar de kostnader för rektifiering, saluföring, lagring m.m. av sädesbrännvin som DKV sparar in.

(69) Tack vare detta stöd kan de tyska tillverkarna sälja den del av sin produktion av sädesbrännvin som inte omfattas av produktionskvoterna till priser som de inte skulle kunna ta ut om de inte tack vare monopolet fick ett överpris för den del av produktionen som säljs till DKV.

([23]) EUT L 97, 15.4.2003, s. 9.

(70) Denna förmån påverkar de löpande framställnings- och saluföringskostnaderna, det vill säga driftskostnaderna för varje företag.

Kompensationsbelopp

(71) En annan förmån för producenterna är det så kallade kompensationsbelopp de får i stället för ersättningen för produktionskostnaderna, om de lämnar monopolet i förtid för att kunna hävda sig på den ”fria” marknaden för sädesbrännvin. De beviljade medlen ersätter de tillskott som beviljas för framställning och saluföring av en viss produkt, men liknar i allt väsentligt tillskotten. Då har det ingen betydelse att utjämningsbeloppen också kan användas för andra ändamål än att stanna kvar på den ”fria” marknaden för sädesbrännvin, exempelvis för stängning eller omstrukturering av brännerier.

(72) Det uppenbara syftet med budgetsaneringslagen, som skall minska den totala mängden stöd som utbetalas inom ramen för brännvinsmonopolet, är att skapa ett utjämnande övergångsarrangemang som tar hänsyn till de enskilda tillverkarnas specifika situation och målsättningar. I detta sammanhang bör det erinras om att inte alla tillverkare omfattas av samma krav. Till exempel jordbruksvaruproducenterna har en lagstadgad skyldighet att i sin produktion iaktta den ekologiska principen om återvinning och återanvändning.

(73) Kompensationsbeloppen är inte bundna till investeringar och avser därmed den löpande driften av de stödmottagande brännerierna.

(74) Åtgärderna finansieras med statliga medel, oavsett om det är fråga om kompensationsbelopp eller ersättning för att täcka produktionskostnaderna. Underskottet till följd av skillnaden mellan inköpspriset och försäljningen av produkten till marknadspris i Tyskland täcks med medel ur den tyska statsbudgeten. Detta gäller också kompensationsbeloppen till förmån för tillverkare som lämnar monopolet i förtid.

(75) Syftet med åtgärderna är att stödja produktionen av sädesbrännvin. De har således en selektiv karaktär.

(76) Åtgärderna snedvrider alldeles uppenbart konkurrensen på den gemensamma marknaden och påverkar handeln mellan medlemsstater, eftersom de tyska producenterna konkurrerar med sådana producenter i andra medlemsstater som kanske skulle vilja sälja samma alkohol på den tyska marknaden. Såsom flera tredje parter påpekat, får beteckningen sädesbrännvin enligt ovan citerade förordning (EEG) nr 1576/89 bara användas ”för de drycker som tillverkas i Tyskland ’och i områden inom gemenskapen, där tyska är ett av de officiella språken’ ([24]), under förutsättning att de traditionellt framställts inom dessa områden...”. Dessutom konkurrerar sädesbrännvin med annat brännvin och andra spritdrycker från andra medlemsstater. Det faktum att EG-domstolen i målen Hansen och Sektkellerei C.A. Kupferberg slog fast att artiklarna 95 och 37 i EEG-fördraget skall tolkas så, att de inte hindrar en faktisk sänkning av försäljningspriset på brännvin som säljs av monopolet, om den skattesats som i praktiken tillämpas på importerade produkter inte är högre än den skatt som i praktiken tillämpas på motsvarande inhemska produkter, föregriper inte kommissionens bedömning av om det är fråga om statligt stöd.

(77) Därför råder det inget tvivel om att åtgärderna i fråga påverkar handeln mellan medlemsstater.

(78) Därför är det fråga om statligt stöd enligt artikel 87.1 i EG-fördraget. Eftersom stödet skall täcka kostnaderna för den löpande driften av de berörda företagen är det fråga om driftsstöd.

(79) Efter att ha granskat de handlingar som ingetts av Tyskland, de klagande och berörda tredje parter fastställer kommissionen att syftet med budgetsaneringslagen av den 22 december 1999 var att förnya brännvinsmonopolet som infördes genom lagen av den 2 maj 1976 genom att generellt avskaffa stödet till framställning av sädesbrännvin. Kommissionen konstaterar vidare att Tyskland, i enlighet med de bestämmelser som gäller för jordbruksprodukter, i april 1976 underrättade kommissionen om de åtgärder som framgår av 1976 års lag och att detta inte föranledde några vidare åtgärder.

(80) Kommissionen rekommenderade Tyskland lämpliga åtgärder genom ett beslut av den 19 juni 2002 i enlighet med artikel 88.1 i EG-fördraget och artikel 18 i förordning (EG) nr 659/1999, efter att den kommit fram till att sädesbrännvin skall betraktas som en industriell produkt och att åtgärderna i fråga utgjorde befintligt stöd som inte är förenligt med den gemensamma marknaden. Tyskland har dock gjort invändningar mot detta.

(81) Tyskland anmälde i vederbörlig ordning till kommissionen det statliga stöd som grundar sig på lagen om brännvinsmonopol, inklusive stödåtgärderna till förmån för sädesbrännvin enligt lagen av den 2 maj 1976, utan att kommissionen då uttryckte några förbehåll avseende deras förenlighet med gemenskapens konkurrensregler. Tyskland underrättade då kommissionen om att man avsåg att genomföra åtgärderna. det är således fråga om befintligt statligt stöd i den mening som avses i artikel 1 b iii) i förordning (EG) nr 659/1999.

([24]) Kommissionens understrykning.

(82) I sitt beslut av den 19 juni 2002 om lämpliga åtgärder betraktade kommissionen således inte åtgärderna enligt lagen av den 22 december 1999 som nytt stöd.

(83) Det egentliga syftet med budgetsaneringslagen av den 22 december 1999 är att minska antalet stödmottagare och att minska mängden beviljat stöd. Detta ändrar inte själva kärnan i det system som infördes genom lagen av den 2 maj 1976, enligt vilket kostnaderna för tillverkarna täcktes oberoende av marknadspriset på sädesbrännvin. Detta gäller också för kompensationsbeloppen, som betalas ut till tillverkare som lämnar monopolet i förtid och som ersätter stödet under en viss period.

(84) Därför behövde 1999 års budgetsaneringslag inte anmälas till kommissionen innan den trädde i kraft.

(85) Denna uppfattning motsvarar EG-domstolens rättspraxis i dess dom av den 9 augusti 1994 i mål C 44/03 ("Namur-Les assurances du crédit SA") ([25]). Det gällde ett fall där en offentlig inrättning hade beslutat utvidga sin verksamhet, varvid det offentliga stödet, som beviljats i kraft av lagstiftning som införts innan fördraget trädde i kraft, också kom det utvidgade verksamhetsområdet till godo. EG-domstolen slog fast att det i ett sådant fall inte kan anses vara fråga om införande eller ändring av ett stöd i den mening som avses i artikel 93.3 i EG-fördraget, eftersom beslutet gjordes utan någon ändring av den stödordning som införts genom lagen.

(86) Därför omfattas stöd som beviljas på grundval av en stödordning som införts innan fördraget trädde i kraft varken av skyldigheten att göra förhandsanmälan eller förbudet att genomföra stödet enligt artikel 93.3, utan de skall fortlöpande granskas enligt artikel 93.1.

"*Medlemsstaterna kan inte utan att det skapar osäkerhet om rättsläget åläggas att underrätta kommissionen om och underkasta dess förhandsgranskning inte bara nya och ändrade stöd som beviljats ett företag som omfattas av en befintlig stödordning, utan också alla åtgärder som berör företagets verksamhet och som kan påverka den gemensamma marknadens funktion eller konkurrensen.*"

(87) Kommissionen instämmer i denna bedömning.

(88) Mot denna bakgrund har kommissionen inlett det förfarande som föreskrivs i förordning (EG) nr 659/1999.

([25]) Rec. 1994, s. I-3829.

a) Inledande åtgärder enligt förordning (EG) nr 659/1999

(89) I artikel 17 i förordning (EG) nr 659/1999, under rubriken "Samarbete enligt artikel 93.1 i fördraget" föreskrivs följande.

"1. *Kommissionen skall från den berörda medlemsstaten erhålla alla nödvändiga upplysningar för att i samarbete med medlemsstaten granska befintliga stödordningar enligt artikel 93.1 i fördraget.*

(2) *Om kommissionen anser att en befintlig stödordning inte är eller inte längre är förenlig med den gemensamma marknaden, skall den underrätta den berörda medlemsstaten om sin preliminära uppfattning och ge den berörda medlemsstaten tillfälle att inkomma med sina synpunkter inom en månad...*".

(90) Genom en skrivelse av den 22 februari 2002 meddelade kommissionen på vederbörligt sätt Tyskland om att den efter att ha granskat Tysklands svar och de uppgifter som ingetts av de klagande kommit till slutsatsen att EG:s konkurrensregler är tillämpliga på stödåtgärderna i fråga och att de specialbestämmelser som gäller för jordbruksprodukter inte kan åberopas, eftersom sädesbrännvin är en industriell produkt, som i sig inte omfattas av bilaga I till EG-fördraget.

(91) Efter det att kommissionen konstaterat att Tysklands åtgärder till förmån för tillverkare av sädesbrännvin utgjorde befintligt stöd, vars förenlighet med bestämmelserna i EG-fördraget är tveksamt, uppmanade kommissionens enligt artikel 17 i förordning (EG) nr 659/1999 att inkomma med sina synpunkter inom en månad efter mottagandet av skrivelsen av den 22 februari 2002. Dessutom uppmanades Tyskland att lägga fram lämpliga förslag till ändring av sin monopollagstiftning så att den blir förenlig med artikel 87 i EG-fördraget.

(92) Genom en skrivelse av den 19 mars 2002 gjorde Tyskland invändningar mot kommissionens bedömning och anförde återigen att sädesbrännvin bör omfattas av de bestämmelser som gäller för jordbruksprodukter.

b) Förslag till lämpliga åtgärder

(93) I artikel 18 i förordning (EG) nr 659/1999 fastställs följande när det gäller lämpliga åtgärder:

"*Om kommissionen mot bakgrund av de upplysningar som medlemsstaten har givit in enligt artikel 17 finner att den befintliga stödordningen inte är eller inte längre är förenlig med den gemensamma marknaden, skall den utfärda en rekommendation för den berörda medlemsstaten med förslag till lämpliga åtgärder. I rekommendationen kan särskilt föreslås a) att stödordningens innehåll ändras i substans, eller b) att krav som gäller förfaranden införs, eller c) att stödordningen avskaffas*".

(94) I enlighet med artikel 88.1 i EG-fördraget, jämförd med artikel 18 i förordning (EG) nr 659/1999, uppmanade kommissionen genom beslutet av den 19 juni 2002 Tyskland att vidta lämpliga åtgärder för att ändra de relevanta bestämmelserna i den tyska lagstiftningen om sädesbrännvin (lag av den 2 maj 1976 och lag av den 22 december 1999) på följande sätt:

a) jordbruksbaserade bränner och industriella bränner som tillverkar sädesbrännvin kan inte längre få driftsstöd i form av bidrag för att upprätthålla priser som garanteras i lag.

b) De skall inte längre kunna göra anspråk på något som helst stöd för att de eventuellt lämnar systemet i förtid.

c) Lagändringarna skall genomföras snarast möjligt från och med räkenskapsåret 2002/2003, och de skall träda i kraft senast den 1 januari 2004.

d) Tyskland skall underrätta kommissionen om de lämpliga åtgärder som vidtagits genom en rapport som skall inges senast i slutet av första kvartalet 2003. En andra rapport över det faktiska genomförandet av åtgärderna skall sändas till kommissionen senast i slutet av november 2003.

C. **Bedömning av den rättspraxis som Tyskland åberopat för att motivera stödåtgärderna**

(95) EG-domstolen har vid upprepade tillfällen yttrat sin ståndpunkt om huruvida bestämmelserna om det tyska brännvinsmonopolet är förenligt med vissa bestämmelser i EG-fördraget (jfr särskilt domarna i målen Hansen och Sektkellerei C.A. Kupferberg, se skäl 42).

(96) I sina svar till kommissionen åberopar Tyskland denna rättspraxis och drar utifrån denna slutsatsen att bestämmelserna i lagen av den 2 maj 1976 om brännvinsmonopol redan granskats och godkänts av EG-domstolen. Enligt Tyskland kan kommissionen inte ifrågasätta lagen om brännvinsmonopol (i dess lydelse av den 22 december 1999), eftersom EG-domstolen inte ifrågasatt den.

(97) Därför är det skäl att titta närmare på andemeningen i denna rättspraxis.

(98) I de mål Tyskland hänvisar till i detta sammanhang ombads EG-domstolen om ett förhandsavgörande om huruvida de skattebestämmelser som infördes genom det tyska brännvinsmonopolet är förenliga med artiklarna 37 och 95 (numera artiklarna 31 och 90) i EG-fördraget. EG-domstolen bekräftade vid detta tillfälle sin ståndpunkt när det gäller huruvida skatteåtgärderna var förenliga med bestämmelserna i EG-fördraget.

(99) I sin dom konstaterade den endast att *"kommissionen har ett större spelrum vid genomförandet av artiklarna 92 och 93, medan artikel 37 gäller direkt"* [egen översättning], det vill säga den bekräftade att kommissionen med stöd av EG-fördraget har befogenheter att bedöma åtgärderna i fråga ur stödrättslig synpunkt.

(100) EG-domstolen anförde dessutom att det gemensamma syftet med artiklarna 92 och 93 å ena sidan och artikel 37 å andra sidan är att förhindra att medlemsstaterna genom *"den verksamhet som bedrivs av ett statligt monopol eller genom beviljandet av stöd"* orsakar en snedvridning av konkurrensvillkoren på den gemensamma marknaden eller en situation där tillverkare i andra medlemsstater eller handeln i andra medlemsstater missgynnas, men att det är fråga om bestämmelser som *"omfattas av olika villkor för tillämpning, som är anpassade till de statliga åtgärder som dessa bestämmelser reglerar"*. EG-domstolen anförde slutligen att det i detta speciella fall inte var nödvändigt att undersöka i vilken utsträckning bestämmelserna i artiklarna 92 och 93 var tillämpliga på tillverkningen av de berörda jordbruksprodukterna och handeln med dessa.

(101) Dessa domskäl möjliggör inte slutsatsen att EG-domstolen ansåg att EG-fördragets bestämmelser om statligt stöd inte kan tillämpas på stöd som beviljats inom ramen för sädesbrännvinsmonopolet.

(102) Tyskland erkänner visserligen att EG-domstolen inte direkt tagit ställning till huruvida monopolet är förenligt med artiklarna 92 och 93, men gör gällande att det inte råder några tvivel om att EG-domstolen klassificerat produkten i fråga som en jordbruksprodukt, som kan vara föremål för en gemensam marknadsorganisation.

(103) Kommissionen konstaterar att EG-domstolen inte bekräftat sin ståndpunkt när det gäller det statliga stödet i fråga. Kommissionen anser därför inte att den dom som Tyskland åberopar i detta ärende föregriper hur produkten i fråga skall klassiciferas eller hur stödet till de tyska sädesbrännvinstillverkarna skall bedömas ur stödrättslig synpunkt. Den citerade rättspraxisen är därför inte relevant i detta fall.

D. **Stödets förenlighet med den gemensamma marknaden**

(104) I artikel 87.2 i EG-fördraget uppräknas vissa typer av stöd som är förenliga med EG-fördraget. På grund av de ifrågavarande stödens art och egenskaper är det dock klart att undantagsbestämmelserna i artikel 87.2 a, b och c inte är tillämpliga i detta fall.

(105) I artikel 87.3 uppräknas de stödtyper som kan anses vara förenliga med den gemensamma marknaden. Det är uppenbart att stödordningen i fråga varken främjar genomförandet av viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse eller avhjälper en allvarlig störning i en medlemsstats ekonomi eller främjar kultur och bevarar kulturarvet enligt undantagsbestämmelserna i artikel 87.3 b och d.

(106) Med hänsyn till undantagsbestämmelserna i artikel 87.3 a och c, som gäller främjande av regional utveckling, kan det konstateras att stöden i fråga gäller alla regioner i Tyskland utan åtskillnad. Dessutom råder det inget tvivel om att stöden inte heller är avsedda att främja åtgärder enligt undantagsbestämmelsen om utveckling av vissa näringsverksamheter (artikel 87.3 c) på området för forskning och utveckling, miljöskydd, sysselsättning eller utbildning i enlighet med gemenskapens relevanta rambestämmelser eller riktlinjer. Eftersom inte heller någon annan grund kan göras gällande i samband med utvecklingen av vissa näringsverksamheter, måste stöden i fråga anses oförenliga med den gemensamma marknaden.

(107) Kommissionen anser dock att det finns vissa bestämda skäl som talar för att det system som tillämpas i Tyskland kan upprätthållas under en övergångsperiod.

(108) Således har alla berörda parter, utom företrädarna för spritdrycksindustrin, protesterat mot den tidsfrist som kommissionen har föreslagit. Tyskland har förklarat för kommissionen att en tidsfrist på flera år är absolut nödvändig för att stöden i fråga skall kunna avskaffas på godtagbara villkor, så att existensen inte hotas för de berörda producenterna, som hittills dragit nytta av det bidragssystem som anmäldes helt korrekt och som kommissionen inte anmärkte på under årtionden.

(109) För det första har kommissionen tagit del av uppgiften att räkenskapsåret vid framställning av sädesbrännvin börjar den 1 oktober och slutar den 30 september följande år. Kommissionen tar hänsyn till detta när den fastställer inom vilken tidsfrist Tyskland måste omarbeta sin lagstiftning.

(110) Tyskland har på ett övertygande sätt förklarat att betydande investeringar måste göras av de industriella brännerier och jordbruksbaserade brännerier som hittills till DKV levererat destillat framställda inom ramen för monopolet och som i fortsättningen själva vill saluföra sädesbrännvinet inom ramen för det nya systemet. Hit hör till exempel anskaffning av nya destilleringsapparater eller uppförande av nya byggnader och lagerutrymmen (stålkar, träfat, laboratorieutrustning, buteljeringsanläggningar, lagerrum för de förpackade varorna, ansökningar om bygglov osv.) Tyskland uppskattar att ett bränneri med en årsproduktion på 1 000 hektoliter sädessprit måste investera minst 400 000 euro årligen i marknadsföringen av denna mängd alkohol.

(111) Den nödvändiga omstruktureringen är uppenbarligen inte möjlig utan en tilläggsfrist under vilken det befintliga finansiella stödet kan upprätthållas, antingen i form av ersättning för produktionskostnaderna eller i form av utjämningsbelopp. Detta gäller framför allt för de små brännerierna, som utgör det stora flertalet av de berörda företagen och/eller jordbruksföretag.

(112) Kommissionen erkänner att Tysklands begäran är motiverad om det kan visas att ett plötsligt stopp för det stöd som utbetalats under årtionden skulle hota existensen för en stor del de företag som berörs av åtgärderna, framför allt de jordbruksbaserade brännerierna. Därför bör en övergångsperiod fastställas som är dimensionerad så, att brännerierna kan anpassa sin produktion till den nya situationen.

(113) Kommissionen tar också hänsyn till att sädesbrännvin konkurrerar med andra produkter, som omfattas av bilaga I till EG-fördraget och för vilka stöd beviljas. Eftersom det i detta fall emellertid är fråga om driftsstöd, måste detta upphöra inom en rimlig tidsfrist. På grundval av det som anförts ovan kunde det i detta sammanhang vara lämpligt att bibehålla stödordningen under ytterligare cirka två och ett halvt år (t.o.m. den 30 september 2006). Därefter måste Tyskland upphöra med stödordningen och alla dess följder.

(114) Kommissionen konstaterar därför följande:

a) Jordbruksbaserade brännerier och industriella brännerier som tillverkar sädesbrännvin har inga vidare anspråk på driftsstöd i form av bidrag för att upprätthålla priser som garanteras i lag.

b) De kan inte heller ha några vidare anspråk på några som helst andra typer av stöd för att de lämnar systemet i förtid.

c) Lagändringarna skall genomföras snarast möjligt från och med räkenskapsåret 2005/2006, och de skall träda i kraft senast den 30 september 2006.

d) Tyskland skall underrätta kommissionen om de lämpliga åtgärder som vidtagits genom en rapport som skall inges senast i slutet av det andra kvartalet 2005. En andra rapport över det faktiska genomförandet av åtgärderna skall inges till kommissionen före utgången av 2006.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Stödordningen i den tyska lagen om brännvinsmonopol till förmån för tillverkare av sädesbrännvin är oförenlig med den gemensamma marknaden.

Artikel 2

Tyskland skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att avskaffa den i artikel 1 nämnda stödordningen senast den 30 september 2006.

Artikel 3

Tyskland skall senast den 30 juni 2005 underrätta kommissionen om de åtgärder som vidtagits för att avskaffa stödordningen.

Tyskland skall senast den 31 december 2006 underrätta kommissionen om hur de berörda åtgärderna faktiskt genomförts.

Artikel 4

Detta beslut riktar sig till Förbundsrepubliken Tyskland.

Utfärdad i Bryssel den 16 november 2004.

På kommissionens vägnar

Mario MONTI

Ledamot av kommissionen